

Riktlinjer för ägarstyrning av kommunens bolag

» **Strategi**
Plan/program
Riktlinje
Regler och instruktioner

Fastställt av: KF

Datum: 2017-03-01

För revidering ansvarar: Kommunledningskontoret

För eventuell uppföljning och tidplan för denna ansvarar: Kommunledningskontoret

Dokumentet gäller för: Kommunalägda bolag

Dokumentet gäller till och med: TV

Riktlinjer för ägarstyrning av kommunens bolag

Definitioner

Kommunkoncernen: Hela den kommunala verksamheten, bolag och förvaltningar.

Bolagskoncernen: Samtliga kommunägda bolag där kommunen har mer än 50 % av rösterna.

Dotterbolag: Alla bolag under Linde Stadshus som ingår i bolagskoncernen oavsett nivå och där kommunen har minst 50 % av rösterna.

Affärsplan: Beskriver bolagets långsiktiga inriktning.

Verksamhetsplan: Detaljerad beskrivning av planerad verksamhet för de kommande ett till tre åren.

1. Bakgrund

Kommunallagen ställer krav på kommunerna bl.a. när det gäller kontroll och inflytande över all kommunal verksamhet, även den som bedrivs i bolagsform. De av kommunen direkt och indirekt ägda bolagen representerar stora tillgångar och det ställer krav på löpande uppsikt över bolagens resultat, utveckling och ställning. Det är också viktigt att skapa likartade och goda förutsättningar för kommunens hela verksamhet, oavsett i vilken juridisk form verksamheten bedrivs.

Detta innebär att kommunen måste utveckla och kommunicera en klar och tydlig bild av varför man äger sina bolag och hur man vill att bolagen ska utvecklas. Genom att använda och utveckla formella styrinstrument, exempelvis riktlinjer för ägarstyrning och ägardirektiv, i dialog med bolagen ges förutsättningar för en kultur som gör det möjligt att styra bolagen, via Linde Stadshus AB, i önskad riktning.

2. Syfte

Syftet med dessa riktlinjer är dels att förtydliga det gemensamma regelverket för att utveckla kommunkoncernens verksamhet och lägga fast rollfördelningen mellan kommunen som ägare och bolagen, dels att tydliggöra styrelsernas roller och ansvar i bolagen.

3. Kommunalrättsliga utgångspunkter

Kommunen och de kommunala bolagen utgör en ekonomisk beslutsenhet för vilken kommunfullmäktige har det övergripande ekonomiska och politiska ansvaret. Bolagen är således ett instrument för kommunen att tillgodose invånarnas behov. Ägarstyrningen över bolagen utgår därför alltid från fullmäktige.

4. Ägarstyrningens juridiska konstruktion

Ägarstyrningens formella konstruktion regleras i första hand av Aktiebolagslagen, övrig lagstiftning samt innehållet i bolagsordningen vilken anger grunden för bolagets existens. Av bolagsordningen framgår bl.a. vad bolaget ska ägna sig åt liksom det kommunala ändamålet med verksamheten.

Utöver bolagsordningen tillkommer individuella ägardirektiv som anger riktning, ramar och mål för det enskilda bolaget med utgångspunkt från det kommunala ändamålet. Syftet med ägardirektivet är att ge övergripande strategiska riktlinjer för bolagets ledning. Ägardirektiven är strukturerade på likartat sätt för samtliga bolag. Direktiv som beslutas på bolagsstämma är juridiskt bindande för bolaget och dess ledning. Ägardirektiv och riktlinjer för ägarstyrning som är antagna av fullmäktige eller kommunstyrelsen överlämnas via ombud till årsstämman för beslut.

Direktiv som utfärdas av kommunstyrelsen får dock inte vara av principiell betydelse eller annars av större vikt.

Kommunfullmäktige ska, genom ägardirektiv till Linde Stadshus AB, ge detta bolag rätt att utfärda ägardirektiv för dotterbolagen.

5. Kommunfullmäktige och bolagen

Eftersom all ägarstyrning utgår från kommunfullmäktige har direktiv utfärdade av fullmäktige alltid företräde framför direktiv utfärdade av annan. Av detta följer att fullmäktige också kan ändra sådana direktiv. Ägardirektiven ska prövas i enlighet med delegation och gällande reglementen under varje mandatperiod.

Fullmäktige ska hållas väl informerat om bolagens förhållande och utveckling. Det ankommer på kommunstyrelsen att vid de tidpunkter och i de avseenden som fullmäktige bestämmer svara för sådan information. Styrelsen för Linde Stadshus AB ska också på anmodan lämna fullmäktige information.

Frågor som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ur det kommunala perspektivet får inte avgöras av bolagen innan de inhämtat fullmäktiges ställningstagande i frågan. I ägardirektiven ges exempel på ärenden där fullmäktiges ställningstagande ska inhämtas.

Råder olika uppfattning i en bolagsstyrelse om fråga är av en sådan art att fullmäktiges ställningstagande bör inhämtas ska detta ske om minst en tredjedel av styrelsen ledamöter begär detta.

Strategier, plan/program och liknande dokument som antagits av fullmäktige och där det framgår att de ska gälla även för bolagen, ska via Linde Stadshus AB anpassas för bolagen enligt samma förutsättningar som övriga delar av kommunkoncernen.

Kommunens arkivreglemente gäller för bolagen i tillämpliga delar.

6. Kommunstyrelsen och bolagen

Kommunstyrelsen ska enligt kommunallagen utöva uppsikt eller med andra ord förvaltningskontroll över hel- och delägda bolag. Denna förvaltningskontroll är grunden för kommunens ägarstyrning.

För att kommunstyrelsen ska kunna fullgöra sin uppsiktsplikt är bolagen skyldiga att fortlöpande informera om respektive bolags ekonomiska och verksamhetsmässiga utveckling genom Linde Stadshus AB.

7. Moderbolaget

Moderbolaget Linde Stadshus AB avses inte bedriva någon egen verksamhet. Det förutsätts i stället fungera som fullmäktiges och kommunstyrelsens formella styrinstrument för dotterbolagen. Styrningsfunktionen ligger således kvar i kommunen med den fördelning mellan fullmäktige och kommunstyrelsen som framgår av kommunstyrelsens reglemente. Kommunfullmäktige ska och kommunstyrelsen kan därför ålägga Linde Stadshus AB att utfärda direktiv för dotterbolagen eller att ändra direktiv som Linde Stadshus AB utfärdat.

Linde Stadshus AB ska genom direktiv se till att det får den information rörande dotterbolagen som kommunstyrelsen bestämmer.

Linde Stadshus AB svarar för att årligen omsätta och revidera av fullmäktige och kommunstyrelsen antagna mål och målområden till verksamhetsmål för dotterbolagen. Utöver detta ska Linde Stadshus AB säkerställa att dotterbolagen, grundat på de fastställda verksamhetsmålen, antar affärsplan och verksamhetsplan.

Planer och budget ska genom Linde Stadshus AB överlämnas till fullmäktige senast under februari månad innevarande år.

Linde Stadshus AB utfärdar anvisningar för ekonomisk uppföljning, bokslut och årsredovisning för bolagskoncernen.

Bolagskoncernen ska regelbundet göra analyser avseende bl.a. finansiella, operativa och legala risker.

Linde Stadshus AB ska fortlöpande undersöka möjligheterna att effektivisera sin egen och dotterbolagens verksamhet. Detta omfattar också att utvärdera omfattningen av verksamheten och vid behov föreslå att rörelsegrenar avvecklas eller tillförs.

Linde Stadshus AB ska säkerställa att koncernen gör regelbundna kvalitetsmätningar. Dessutom ska kostnadsjämförelser göras med företag av motsvarande slag och storlek.

8. Dotterbolagen

Dotterbolagen ska i sin verksamhet följa de ägardirektiv som har lagts fast vid årsstämman.

9. Delägda bolag

I delägda bolag kan ägarstyrning i egentlig mening bara utövas där kommunen är majoritetsägare eller i samverkan med andra delägare. I övrigt är det en fråga om att kunna utöva inflytande. Kommunens intressen ska främst tillgodoses genom de samarbetsavtal som reglera verksamheten.

10. Samordnad revision

Kommunens revisorer granskar hur kommunstyrelsen fullgör sina åligganden vad avser de kommunägda bolagen.

Kommunens revision är enligt kommunallagen samordnad med bolagsrevisionen genom de av fullmäktige utsedda lekmanrevisorerna, vilka ska hämtas ur kretsen av kommunens revisorer.

Revisionsberättelse för bolagen och lekmannarevisorernas granskningsrapporter ska via Linde Stadshus AB avlämnas till kommunstyrelsen i sådan tid att de kan fogas till revisionsberättelsen över kommunens verksamhet.

Aktiebolagsrättslig tystnadsplikt är avlyft för lekmannarevisorer och yrkesrevisorer i förhållande till de förtroendevalda revisorerna i kommunen genom bestämmelser i aktiebolagslagen.

Revisorerna i Lindesbergs kommun ansvarar, enligt delegation från kommunfullmäktige, för upphandling av auktoriserad revisor för samtliga helägda kommunala bolag. Upphandling ska ske i samband med upphandling av revisorsbiträde till de förtroendevalda revisorerna i Lindesbergs kommun.

11. Styrelse

Det är ägarens ansvar att tillsätta en styrelse med förutsättningar att tillvarata bolagets och ägarens intressen samt ge styrelsen mandat att aktivt verka inom givna ramar. Styrelsens branschkompetens, liksom dess kontinuitet, är viktig att beakta och kan säkerställas genom ordinarie ledamöter eller möjligheten av att adjungera styrelsemedlem-/mar.

Båda könen ska, så långt som möjligt, vara representerade i styrelsen med lika antal ledamöter.

Ordförande för Linde Stadshus AB ska vara kommunstyrelsens ordförande. Minst hälften av ledamöterna i Linde Stadshus AB ska vara representerade i kommunstyrelsen.

För dotterbolagen gäller att minst en ledamot ska vara ledamot av Linde Stadshus AB styrelse.

Styrelser för dotterbolagen till Fastigheter i Linde AB och Linde Energi AB ska vara personunion med respektive moderbolag.

Kommunfullmäktige fastställer grunderna för arvode och andra ersättningar som ska utgå till styrelseledamöter och lekmannarevisorer med ersättare.

Bolagsstyrelserna ska årligen fastställa en arbetsordning för styrelsen samt i instruktioner ange arbetsfördelningen mellan styrelsen och verkställande direktören. Styrelsens arbetsordning och VD-instruktionen ska vara skriftliga.

Styrelsen ska i sin planering beakta kommunens tidplan för rapportering av bokslut, delårsrapport och övrig information som ska lämnas till ägaren.

12. Ombud

Kommunens ombud vid bolagsstämma i Linde Stadshus AB utses av kommunfullmäktige och förses med vederbörlig fullmakt.

Kommunens ombud i dotterbolag samt underliggande bolag utses av kommunstyrelsen och förses med vederbörlig fullmakt.

Kommunstyrelsen beslutar om instruktion för ombuden, även för Linde Stadshus AB om fullmäktige inte utfärdat sådan. Instruktionen får endast avse ställningstaganden där fullmäktige fattat beslut eller som omfattas av kommunstyrelsens uppdrag eller delegation enligt styrelsens reglemente.

13. Koncernnytta

Målet för verksamheten i bolagen är att, inom ramen för bolagets bästa, tillgodose intressen som gagnar kommunkoncernen i dess helhet och därigenom kommuninvånarna.

14. Samverkan och demokrati

Bolagskoncernen ska vara en aktiv part i utvecklingen av kommunen och samverka med kommunen, näringslivet och övriga intressenter lokalt och regionalt där bolagskoncernen kan tänkas spela en roll för att uppnå syftet med största möjliga kommunnytta.

Kommunens styrfunktion över Linde Stadshus AB ska i första hand ske genom dialog och bygga på samförstånd och acceptans.

Bolagskoncernens arbetssätt ska präglas av öppenhet. Information till medborgarna och media ska vara en naturlig del av verksamheten.

15. Personalpolitik

Alla frågor som rör verkställande direktörens anställningsförhållande beslutas av respektive styrelse.

Samråd ska ske med kommunstyrelsen innan beslut om nyanställning av VD i Linde Stadshus AB och med Linde Stadshus AB för VD i respektive dotterbolag. Samrådet omfattar även anställningsvillkor och ska även ske vid förändrade anställningsvillkor under pågående anställning.

Vid förändringar av personal- och tjänsteförmåner för anställda inom bolagskoncernen ska samråd ske inom ledningen för bolagskoncernen.